

Bacon, Roger (1214?-1294)

Publication/Creation

Late 16th Century

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/aa2q9fqe>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

69477

069x
250

3026

MS. No.109.

ACCESSION NUMBER

69477

PRESS MARK

INCIPIT TRACTATUS DE ARCHITECTURA
FRATRIS ROGERII DE ORDINE FRATRU
MINORUM QUI SPECULUM SECRETORUM INTI
TULATUR

In nomine domini nostri IESU christi Amen. Ad
instructionem multorum tractantium contra
hanc artem, et studere uolentium, quibus de-
ficit copia librorum hic libellus editus est, titu-
lusque eius est Speculum secretorum, in quo ordo
operis subtiliter inspicitur: ut habeant ami-
ci nostri posterius citius inspecte dilectionis si-
ne tedio, sine obscuritate hoc opus agendi, si-
ne difficultate artem operandi, sine confusione
ordinem operis, sine defectu perfectum, sub com-
pendio consumationem, ut habeas in consuma-
tione maximam uoluptatem, sicut patebit in-
ferius, ut habeas in hac arte rationes proba-
biles et ueras. Ut habeas ex opere magisterium
et deinde rationes, quibus ualeas contradicentibus

2
et hanc artem amichinare uolentibus faciliter ob-
uiare, prudenter resistere, breuiter respondere
et errores eorum subtiliter euacuare.

¶ Dicunt quidam quod impossibile est aliquod cor-
pus nouum per transmutationem resultare, nisi
ex minera sua, ut aurum ex minera auri, et sic
de ceteris corporibus, assumentes Aristotelis. 2.
lib. meteororum dicentes. Sciunt autem artifices
alchimie species metallorum transmutari non
posse, et sciendum est quod ibidem dicitur plumbum
semper erit plumbum, licet eius mollities, et
imunditia abstergi possit, ut uideatur luna.

Illis sic responderi potest. Quod non laboramus
in transmutatione corporum ut faciamus aliqd
de non ente hoc est ut faciamus de hac mat.
hoc ens. Sed ut reducamus mineram corruptam
ad incorruptam, sicut. n. in libro intitulato Lumen
luminum habetur. Plumbum est species argenti,
cuius mineram inuasent egritudines scilicet ni-
gredo et mollities, et fetor, et propter hoc Amidoro,
quibus

3
quibus depositis est argentum uerum et rectum,
et sic reducitur ad suam mineram sicut uera ra-
dicem. Nec est transmutatu nec translatu a sua mi-
nera, cui insunt nigredo, siccitas, et dunties, quibus
ablatis est luna uera et recta; Similiter Stagnu
mollitie, et Aridore, et nigredine que demigrat, quibus
ablatis reducitur in lunam rectam. Similiter luna
est sol nisi in colore, color auri auferebatur ei
in minera sua propter diminutione sui arg^{ti}. uiri
in minera sua. Unde nos damus ei colore auri
cum fondere et fit aurum. Et hoc est quod dicit Ari-
stoteles ibidem. quod si argentu uiruu fuerit cloru
et furnu et sulfur mundu et rubeu et calor temperatus
fit ex eis aurum minerale secundum naturam
in longo tempore, et similiter si argentu uiruum non
fuerit mundu fit ex eis aliquod corpus minerale
sine dispositione nature, et nos quidem id quod
natura in mille annis format naturaliter, faci-
mus. n. illud artificialiter in minori tempore. Ut
in die una uel in hora una cu medicinis propings

quamuis longo tempore preponentur, reducendo ipsu
corpus in suam mineram ad substantiam claram
et mineram incorruptam.

His ergo prelibatis scilicet qualiter est rationis contra-
dicentibus huic arti est obviandum, et qualiter sunt
errores aduersarii corrigendi suscepti operis
debiti absolventes, et ostendentes que et quot ex-
honorantur, et qualia oportet esse que huic arti seu
operi principiantur breuiter

Scire ergo te oportet o lector quod tripliciter redu-
cuntur corpora ad suam mineram ueram. Aut
cum elixir alicuius lapidis in una hora, Aut cu
alijs medicinis propinquis, aut cum igne tantum
absque medicinis. Igitur requirendum est a nobis
que et quot sunt huic operi necessaria ad hoc
elixir faciendum, ex quibus et quot fieri potest,
et qualia oportent esse ea ex quibus fieri debet
et hic est ordo opis quo quesita interminis.

Sciendum est quod quatuor sunt huic operi necess.
a

5
S3 calx. Spiritus, oleum, et tinctura, et corpus
debent ista permisceri, quid aut sit unum,
quodque ipsorum patebit. CALX corporis est
pulvis eiusdem corporis calcinabilis indivisi-
beles partes divisus, quas impossibile est ulte-
rius acie dividi sicut sunt atomi, qui sunt
in radio solis, et est alba sicut cenera, rubea
sicut sanguis. SPIRITUS est quoddam cor-
pus subtile fugiens, sicut patebit. OLEUM
est humiditas calore indurata, et est pingue-
do, que facit triplicem calcem liquefacibilem
in igne, et permixtibilem cum corpore liquabili.
Tinctura est aqua tingens ipsam calcem, et
eidem inseparabiliter adherens. Dichi est ergo
que et quot sunt necessaria. Ultimū ergo fore
existimo scire quale esse debeat unum quodque
eorundem in sua natura, et confectioe. De qua-
litate aut omnium dico quod de qua debent
esse fixa super ignem: et hoc est quod no fugi-

6
ant ab igne, et non consumerentur nec corrumpuntur ab igne, et facta ergo sunt, que huiusmodi principiantur. Ut ex unione omnium istorum eorum fiat substantia una, stans, tingens, profundens, et per se uerens.

Amphus tibi constat o lector que et qualia sunt quibus indigemus. Similiter restat dicere ex quibus possint ista contrahi uel fieri. Dico erga quod ex omni re fixa super igne, et ab igne non fugiente oro possunt ista fieri. Sed quia ista sunt infinita, quo ad nos ad hanc confusionem uitandam elegimus ea, que phi elegerunt ex quibus usi sunt et mineralia et uegetabilia et animalia. Mineralia uero sunt corpus et spiritus, spiritus aut sunt quatuor; corpora uero sunt septem, et ex animalibus et uegetabilibus sunt, uel lapides inherentes quos elegerunt phi, ex quibus tres propter
sui

sui excellentiam elegimus, quia per se suffici-
unt ad complementum elixiris, et sunt ista 53

Sanguis humanus, capilli, et ova, et sic trahitur } sanguis
illa confusio ad centum numeru. De infirmitis } capillis
non est scientia. } ova

Predichis tres lapides elegerunt
Ipsi ex predichis. v. quia excellunt omnem na-
turam metallicam propter sui nobilitatem, sicut
patebit in suis locis, quia habent in se naturam
quatuor elementoru et complementu. Terram et
oleum quod est loco aeris, et aquam et ignem
Hec autem quomuis habent mineralia, magis
tamen diminute habent sicut patebit inferius.

De spiritibus aut sciendum est quod sunt quatuor
et sunt ita viua quod fugiunt ignem et euaporant
per fumu in aerem. Quorum fumus sumopere
vitandus est, quia extenuant hominem, et fa-
ciunt illum pmaliticiu, et inducunt affoplexionem
et aliquoties mortem. Et sunt Mercurius, sal

8
armomiacus, sulfur, et arsenicus, et quomuis ha-
bent in se naturam predictam, magis tamen ha-
bent diminute quam lapides, quia in lapidibus
est terra quod est calx completa habens
etiam aquam oleum et ignem et oleum et aq.
est tinctoria alba. Ignis uero tinctoria rubea,
quom non contingit habere a spiritibus ni-
si forte a sulphure. Et oleum inuenitur in spi-
ritibus sicut in omni re tam animata quam
inanimata, sicut sol inuenitur in omnibus re-
bus, et quia tinctoria est in spiritibus diminu-
ta, nos augetur eam per aquam candidam
et eam uigoramus et complemus sicut ponitur
in libro de. vr. aquis, in quo multa secreta conti-
nentur. Calx uero et oleum in se ipsis habent co-
plete.

Sequitur de corporibus metallorum, que sunt septem
sicut Sol, Luna, Mars, Iuppiter, Venus, Mercurius

Sabirrus

9
saturnus, et auricalcum. Et quamuis Mercurius
inter alia corpora nominetur, tamen ipse est Spi-
ritus, et ista corpora naturam habent predictam
scilicet quatuor elementorum, naturam magis partici-
pant diminute quam Spiritus, et per consequens
quam lapides. Ideo et defectus per aquam sup-
pletur, et oleum est eorum aqua duplex scilicet can-
dida et rubea ut continetur in lib. 12. aquarum
Et oleum quod in sui preparatione indiget prepa-
ramentum est sicut in lib. 30. uerborum docetur
preparari, quia multa hec sapientia reuelat or-
coma. calces at ex se ipsis habet complete.

Quomodo at habeant preparari predicta quis et
quot, et quales sint preparationes, et hic est
ordo sine errore. Scias quoniam hec est consumma-
tionis operis et huius artis. Nota ergo quod sex
sunt operationes, que exercentur circa oia
predicta, et primum eorum est ablutio siue mu-
dificatio Spirituum et lapidum, et hoc opus

40
comune omnibus predictis. Tamen lapides non
abluuntur nisi capilli, et hoc totum docetur in
libro quinto propterea igitur.

Secunda operatio et est specialis et propinqua cuiuslibet per se, quia distillatio predictorum lapidum qui sunt sanguis, et capilli et oua, corneum, fel eorum, lac, uina, conche, cornua, et medulla, est preparatio siue mundificatio eorumdem. Hoc autem docetur in libro qui. 30. uerborum. Distillatio siue uel segregatio quatuor elementorum cuiuslibet predictorum. uel lapidum ad inuicem mundificatio corporum est eorum calcinatio, et est eorum in partes indivisibiles sicut a homini in solis ralis apparentes quorum non est tactus . . . ut est puluis albus uel rubeus, siue calyx alba uel rubea que ex dicta calcinatione efficitur. Hoc autem docetur perfecte in libro. uel uerborum per abluitionem eorum in sublimatione, et subleuatione quae fugiunt secundum

secundum quod docetur in libro quinque uerborum
de tertia operatione que est ceratio et est imbibiti-
tio predictæ caloris cum sua aqua tingente i' albedi-
ne uel rubidine et suo oleo ipsum liquabile faci-
ente et permixtibile i' suo corpore, que dicitur ce-
ratio metaphorice. Quod elixir bene preparatum
quod debet liquefieri super laminam condentem
et super carbones sicut cera liquefit et cum sic
fuerit erit factum.

De quarta operatione que est solutio, que est parti-
um cereformi solutio, que est duplex scilicet caliditatis
et roriditatis, caliditatis ut in fimo equino dimittatur
septem diebus uel amplius. Roriditatis uero est ut i'
loco rorido die uel nocte uel amplius dimittatur.
Ex^m ergo solutionis caliditatis est ut uireata in
qua est medicina sepeliatur in fimo equino, et
ibi dimittatur quinque diebus uel amplius do-
nec medicina soluat in aquam cloram siue
turbulentam, et hæc probatio omnium compositionum

19
comixtionem. Quanto amplius solueris elixir
tanto melius erit in comixtione. Ut in qualibet
solutione duplicatur tinctura. solutio non rontalis
est ut sumas vitreata cum medicina, et suspendas
eam in ollam, cuius orificiu sit strictu, et sit in olla
aqua bulliens, et orificiu sit bene clausu, ut ex
uapore illo soluatur medicina, et illa aqua non
tongat vitreata, et hec solutio fit in die una, aut
duabus, aut amplius.

De quinta operatione que est coagulatio que est
medicine iom cerate et dissolute, desiccatio uel
induratio, et hoc est ut sumas vitreata in qua
est dissoluta medicina, et ponas eam in ollam
cum cinere usque ad mediu, et non cadat nec
inclinetur vitreata, faciasque sub ea ignem
leuem per . . . uel donec medicina cogetur
in lapidem durum et siccum.

De ⁶ uero et ultima operatione dicendum est, que
est proiectio, et hec est perfectio et consumatio
operis

123
operis totius, et hec est generalis omnibus predictis
et lapidibus, corporibus et spiritibus. Qualiter hac
medicinam debes proycere, et quot partes tingit
una pars eius hec est. Habeas nobilitate copone-
tiu medicina sine elixir, quia elixir lapidum
tingit plures partes, quam elixir corporum. Elixir
N. lapidu mille milliū partes mille milia, sicut
docetur in lib. s. uerborum, et in lib. v. uerborum
elixir uero spirituum mille et mirus. Elixir uero
corporum mirus quā spirituum.

De preparatione uero aquarum inuenies in lib. v.
aquarum. De preparatione magni lapidis in lib.
30. uerborum. De preparatione capillorum in lib. s. uer-
borum, et de lapide rubis similiter. De complemento
uero aliorum lapidum preparationis in lib. v. uerborum.
In lib. uero. s. uerborum habet de complemento prepara-
tionis ouorum. Jam ergo tenes tu homo scientiam
quarta diu optasti ordine operum, et omne prepara-
tionem eorum, que in hac arte sunt necessaria, et
totius huius rei complementum sub max. compendio pp
penuriam librorum explicatur

Seguita le 12. Acque di gram uinpu
et prima de l'acq̄ rubicūda.

℞ Oui de galina quanti tu uoi n̄ 50. ouero. 60.
et falli cū in acqua cōe, di poi caua li rossi, et
quelli ottimamete trita per fino che uenghino a
modo di mele spesso et metti in zua con lo suo
lombicco obturato a distillare con le quintine
sigillate et con fuoco cōe distilla l'acqua gial:
la uno poco spessa, ma da poi reposita si fā
piu pura, questa acqua tinge la lina grandem^{te}
in color giallo come oro, et così tenger il stagno
ramo et se cō penna si scrive in carta si cōe
se fa comunem^{te} con inchiostro le lett^{re} serano
in perpetuo auree perseuerah, se nō uengono
per forza destrutte, et li metalli estinti igla
si coloraranno in color giallo.

Item Alia Acqua.

℞ Acqua pura quato tu uoi come sarebbe tū
quindeci ne la qual metti tū. i. s. di sal Alcali
bene

15
bene trito et metti al fuocoaccio che bolli p
fino che l'acqua si consumi, et lo sal rimom-
ga, quale piglia et metti a dissoluerre in loco
humido che presto si fara, et soluto riserva
a l'uso questa acqua . . . e uicini altre acque
et no le semisserchi.

Item Alia Acqua p mare copio . . .

R Solfore citrino parte. 11. salmitro parte. 1. q-
ste. 2. cose trita in poluere suttillissima et
metti in una ampolla bene lutata et cōser-
ua ne la cennere calda per un giorno na-
turale, et quale sia seccato, il di seguente
cava quello et trita et excute intra dug uasi
et nell'acqua bollente metti di essa pietra tri-
ta. ʒ. 3. et li lassa un poco, et questo si cōuer-
tira in aqua rubicunda ouero gialla, la qle
per tal cosa se dimidia quante uolte metterai
come sono bottoni di ar zeto. ouero stagno
ouero piombo, ouero romno, et alquato segnira
in la predicha acqua tinge in color aurreo. Et
se getterai alcuno metallo fusso in essa aq

tingerà in color d'oro di carati. 24. ma tal co-
lor persevererà per unno anno, se ne in compagnia
di buon sole, et qsto durara in infinito.

Acqua di Cennere.

℞ della cennere forte ℥. 1. orpimento rosso ℥. 1. cal-
cina viva ℥. 3. trita in poluere et metti in acqua
bollente la qual superchi per due dita, et fa
bollire tutte le cose per fino alla consumptione
d'un dedo piglia et reserua si come tu sai, la
virtu sua e che s'una piccola parte di metallo
dentro mettonari, et lassi stare alquanto tinge i
color d'oro no persevera molto in quello tamen
appor bello.

Alia Acqua.

℞ del oua di gallina, et fa come parla nel primo
capitolo delli rossi il qual olio piglia, et ancora
metti a distillare accio che tu habbi le fecce
sue nel fondo del uaso, le quali togli fora, et
ancora con lo suo oleo, commissitondo, tritando
le fecce

le fecce, et desiccando et imbibendo per fino siano
dure, ouero siano in buona quantita, et q^{te}
nita ouero et ottimam^{te}. secca al sol caldo oue-
ro al fuoco locata la poluere in ompolla di
uetro et se forma rossa cocendola nel fornello
fatto piglia la cosa et trita et metti nel uaso
di uetro a sublimare, et sublima tanto che si
faccia rossa, et si conuerte in una similitudine
di pietra come topatio: detta poluere uale a
tingere lo ranno in oro et argento in uero
color doro, ma se prima sublimatione niente
responde bene, reitera l'opera per fin che tu
peruenga al tuo desiderato intento et se forma
chiaro in colore come gomma aurea. Volendo
adunque colorar l'altume la lima ouer uenere
piglia di tal materia lamine nel uaso et
chiuso et metti al fuoco et coce et sera come ho
detto di sopra.

Acqua che tinge tutte le cose poste
in quella et ritiene il color doro

18
R. Morcassita gialla quanto tu uoi, et trita nel
mortajo et metti con l'aceto rosso de fortiss^o
uino doue stia per un giorno naturale ouero
piu, da poi metti al fuoco l'uno et l'altro in un
uaso vitreato dentro et sia de terra et fa bol-
lire continuam^{te} per un giorno naturale aggiu-
gendoli dello aceto sufficientem^{te}. da poi piglia
et colloca accio si seccin bene, et secco metti
nella zucca con il lambuccio et di sotto fa lo
fuoco et se distillara di quell'acqua preiosa,
et di gran uirtu, la q^{le} se di tal'acqua despinge-
rai con il pennello in spada ouero coltello il
luogo tocco primam^{te} si fa negro, et cosi stoma
fino che la pittura si remoue, et qnd s^{ar}a ben
fatta secca, se da poi sia scuiigato el luogo
della pittura suauem^{te} rimarra in color doro.

Acqua la quale uale al bionco.

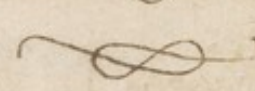
R. Sal armoniaco, almezadir, sal pietra, ouero
sal

19
sal gemma, setona rossa, lume iamemi tutte
queste cose om parte una, trita cadauna da
perse, di poi piglia uno gallettrino hu cioè fior
di romo, gesso om d. 8. cenere di cerro be
crivellata q^{to} uno, le qual poluere siano messia-
te et poste in aceto di uino forte bianco doue stia-
no per .7. giorni ouero piu, da poi il detto tempo
ponerai il sugo nella zucca da poi recca et trita
in poluere et metti con il sambicco a dissolue re me-
diante il piccol fuoco et recogli l'acqua et serua.
Le fecce pigliate et tritate et messeda con la sua
acqua di stillata, et anchor ritorna a distillare, et
farai come da prima uolta tre ouer q^{to}tro uolte fa-
rai seruando l'acqua la qual se distillara, ne
la qual acqua se estinguerà il rame fogado 3.
ouer 4. fiate fino che ti piacerà fora bianco sj
esso liquefatto estinguerai come ho detto ne
acqua preditta se fa bianco come uera luma.

Acqua che uale al bianco

℞ Azarmit, salnitro, lume di piuma, vitriolo Ro-
mano om parte una, tartaro bianco parte cinq

22
tuta ciaschuna da per se et messe da insieme
che sia bene incorporato et sia messo in zucca
con il suo lambicco con piccol fuoco sia posto
a distillare, et se ricolga la prima acqua da se
se, et vederai mutare il colore muta lo recipiente
et accresciorai il fuoco, et all' hora se distilla
una acqua piu chiara che la p^a. et qn sera
compita muterai simil^{te} lo recipiente, et fa
il fuoco piu forte, et vederai lo lambicco color
di color vinoso et quasi rosso, all' hora conti-
nuarai il fuoco et riceverai l'acqua molto ci-
trina, la qual ricoglie et serua. Et quando voj
far qualche cosa piglia di essa ultima acqua
d. j. $\frac{1}{2}$. et metti in quella un pezzo di pura lu-
na de duo grossi uenetiomi, et serra l'ampolla
et lassala star cosi per un giorno ouero piu
et se dissoluerà tutta l'acqua, si estinguerai
le lame di ramo fogado ma prima purgato et
sottile se imbiancherano et dentro et di fora
in bianchezza di uera luna non cercor altra
opa

94
opera s'ha uorai fatto come e detto. Anchora q'la
acqua ibionca li bottoni di laton et di rame et ogni
opera fatta di quelli. E nota che l'acqua s'ima
ual contra la rogn^{te} grandem^{te}. et contra le fisto-
le d'ogni sorte corrotte in la mala carne suaue-
mente purificando et mordendo la piaga in tutto
et l'acqua seconda fa li capelli biondi, ma casche-
ron li capelli se essa aqua tocherà la codega
adunque guonda che tu non falli.

22
opere i domini fatto con e dno. d. d. d.
acqua buona e bollita di latte et di
opere fatto di quella. Et nota che l'acqua
non cotta fa sopra gli occhi et non
fa bene. Et nota che l'acqua non
mente per il modo et modo che la si
fa. Et nota che la si fa con
acqua buona e bollita di latte et di
opere fatto di quella. Et nota che l'acqua
non cotta fa sopra gli occhi et non
fa bene. Et nota che l'acqua non
mente per il modo et modo che la si

In nomine Dni hic soluitur dictu Aristotelis
in 4. metaph. ubi dicitur. Sciunt artificiosi
metallurg. q species metallor. permutari no
possunt, nisi prius in eorum primam ma-
teriam reducantur, et uocatur id ^mmg. vi:
sive prima materia, aqua uite perfecta,
quomodo ad hanc aquam peruenire
debemus: hic insequentibus lucide dem-
strabitur, que solum omnia corpora metal-
loru in eorum primam materiam possunt
reducere.

In die igitur Dei benedicti. pratica resera-
bo, et modum agendi phor. quomodo pficiat
ipsum elixir. siue linchura alba et rubea
ex solo ♀ phor. tingenda super ipsum ♀
coe et super omnia mineralia eorum

24
perfectiōne diminuta, ut in perfecto nā con-
siderat, et perfecta luminaria, et solaria
eorum omni naturali meliora. Ex q̄ igit̄
sapientiū qui non est vulgi, et qui apud p̄hos
materia prima uocatur, et est elementum
aque us̄ frigidum et humidū aqua per-
momens, Spiritus corporeus, uapor ontosus,
aqua benedicta, aqua sapientiū artificū
p̄horū, aqua mineralis, aqua celestis gra-
tie, lac uirginis, et mercurius corporalis
et multis et infimis noibus in p̄horū libris
nominatur, que quidem nōia una et eadem
seruant̄ s̄z solum q̄ sapientum, et ex ipso
solo elicitor omnis uita artis alchimie
et ex ipso ipsa tinctura alba et rubea

ergo

25

ergo dicit Geber q̄ res multiplicata ars ma-
non perficitur, est. n. res una, lapis unus, me-
dicina una in qua consistit tm̄ magisteriu
cui non addimus rem extraneam preter
aurum et argentum, non. n. sunt extranea
ipsa lapidi si ponantur in eius fermenta-
tione, quia sunt coadunationes: ideo p̄ter
quod opus alchymicum non compleitur. pro
quo ultimus nō q̄ q̄ educum de corporibus
similibus est q̄, quę et similia similibus
gaudent, magis ununtur, et assimilantur
et ita intellige.

DE simplici compositione, et ista operatione
occulta, ^{venient} uenerunt omnes p̄ti et multa
mirabilia dixerunt, quod tale magisteriu

eius orhis est in ♀ et ♂. D. et ♀ et ♂. et scias
 q̄ omnia alia uana sunt, et Diomedes
 phus ait ultimam naturam, q̄n natura nō
 emendat nisi in sua natura quanta, alie-
 rum non licet introducere, nec puluerem
 nec aquam nec ullam rem extraneam
 ut patet intuentibus, quod kindura lapis
 phi~~ci~~ non extrahitur nisi ♀ sapientum
 omnibus alijs rebus inuilibus circum-
 scriptis, ut sunt sales, et allumina, uitis-
 li et borrago aqua fortis et similia, et in
 ♀ predicto est radix phica arbor alba
 ex qua rami infiniti multiplicantur, et
 iste est in lapis nota in capite librorum
 que phi notabunt.

27

℞ Igitur vitrioli Rom. lib. j. salis communis
℥. d. x. subtiliter pulverizati et ponat'
in vase vitriato, ^{amplic} super lento igne itaqd
materia salis et vitrioli incipiat lique-
fieri, q̄ facto ℞ & vulgi puri lib. j. ipsuq̄
per corium leporis exprime spargendo
super materia vitrioli et salis semper
mouendo cum spatula lignea, et ipsa ma-
teria. & deglutiat ita ut de ipso & non
apponeat, quo facto, fac materiam siccare
temperato calore ferme per noctem
mome aut facto; ℞ materiam sic siccatā
et ipsam tere sup lapidem, qua trita
pone in aludel ad sublimandū et suppone
sibi pileum suū et claude iuncturas luto

28
Luto sapientie, tunc vas ponetur ad furnu
taliter quod non possit aliquo modo declinare.
Tunc agendum est igne lento $\frac{1}{4}$ horas
ut aquositates evaporentur, quibus evapo-
ratis auge ignem ut $\frac{1}{2}$ albus supponatur
suis fecibus, qui sic probatur, intro mitte
baculum ligneum in vase sublimationis $\frac{1}{2}$
foramen super quo usque ad materia, etsi
senties materiam spongiosam supposita
suis fecibus, extrahere baculum et claude vas
Luto sapientie et fortifica ignem, ut $\frac{1}{2}$ sup
feces suas eleventur, et hoc per $\frac{1}{4}$ horas.
ultimo fac ignem fortissimum de lignis
usque ad ignitionem, tunc cessa ignem et
dimitte in frigidum per noctem, mane aut
vas

29
uas de furno ~~et~~ lutato uase caute depone
ne. & coaguletur, et aperit uas, respice si
inuenieris album sublimatum purum et pon-
derosum hinc diligenter collige et serua
et nota quod in actuali operatione duo
corrumpentia delisti ab ipso & sicut
unam aquositatem superfluum, et am-
plius non feruet, et terrestriate eius imunda
cum fecibus in fundo remansit, et eius
sublimationem claram album meditati-
one semifica saluasti

De Prima Aqua.

^m
Q^m ad primam preparationem aque uite
nota q^d p^a aqua forti sic fit. R^e vitrioli
rom. aluminis calcinati omⁿ tib. 2. salnitri

30
lib. 2. et his bene contusi et bene misti
pone in boccia et fac aquam fortem cauā-
done bene li sui Spiriti, et serua bene
clausa, et ista aqua simplex est disso-
lutiva lune, et eius aque habeas libras
tres aut quatuor, hac aqua luna dissol-
uitur aurum ab argento separat & crudum.

^{calcinat⁺}
R^o lib. i. della sopra^a aqua p^a.

Modo faciendi secundum aquam.

R^o lib. j. della sopra^a aqua p^a. et in ea dissolve
salis armoniaci flori. d. 2. q^o dissolutu est
in illa aqua atr clarificat, et atr colorata
quia prima aqua est viridis et dissoluti-
ua lune et nō solis, sed statim post impo-
sitionem salis arm^{ci} fiet eius color quasi
citrinum, et dissoluit aurum, mercurium
sulphur

37

sulfur sublimatum, et ista aqua secunda
est dissolutiva solis et lime, et tingit hanc
pellem in citrissimum colorem, quom aqua
diligenter serva bene clausam.

De aqua 3^a clarificata, p^o q^o superius
sublimati^o modum facient; emulsi^onam

R^o de aqua 2^a superius facta tert. j. in
qua aqua p^o q^o superius sublimatum
bene confusum. S. 6. et sigilla officium
vitri et p^o q^o ad cineres temperatos
et incipiet aqua cito agere in q^o ipsum
dissolvendo et incorporando, et q^o mitte
stare in cineribus calidis donec q^o totaliter
dissolvat^o agit et ipm aqua in q^o servat^o
p^o modum trinitationis donec ex toto dissol-
vat ipsum, sed si ista aqua q^o dispersito

32
in tohum non dissoluatur. Tunc id quod dissolu-
tum fuerit extrahatur, et non dissolutum
lento igne sicceatur, et contretur, et cum noua
aqua iterum dissolue, et sic fac donec totum
sit dissolutum, tunc omnes dissolutiones in
vno vitreo mundo pone, et claude officium
et diligenter serua. Hec est 3^a aqua phica
spissa clarificata tertio gradu perfectionis.
Signa huius rei, ^{aque} sunt ista, lamina cu-
pri si in ipsa poneretur statim deargentat
et coagulatur, et fumum album dat et fedi-
um et est ponderosam ualde. serua diligenter
quia clarificata est et graduata in 3°
gradu perfectionis, et ista materia est aqua
uite, quia oia corpora in materia prima resoluit
de aqua

33.

De Aqua ^{ra} 4 p qua oia corpora calcinata
in ma prima reducuntur ~

R Aqua. ^{om} 3. supradicta mercurialem et pone
in uase uitreo cum collo longo bene sigillato
et pone in ventre equi bene digesto p dies
14. ut putrefiat et feces in fundo uasis re-
sideant, hinc transmutatim de colore citrino
in colorem glaucu, q fado recipe uitrum
de ventre equi extrahere et pone inter ci-
neres lentiss igne, et superpone alembico
cu suo receptaculo iunctim bene clausis
et incipit distillare aqua clariss. et pondero-
sa, que est lac uirginis aceti acerrimu
super lento igne ^{modo} continuando donec tota
aqua uite ^{serena} distillebit, hinc cessa et dimitte
paulatim infrigidari, et aqua uite sit di-

34
Stillata pura, post putrefactione servanda ad
fontem, et nota q̄ ista aq̄ debet distillari
toties, quoties materia incipiat inspissari
ita q̄ omnes aqueitates. . recedunt, et ista
est aqua vite, acetum phos, lac virginis
modum q̄ corpora resolvuntur in primam
materiam, que infinitis nominibus à phis ap-
pellantur, signa, ^{huius} aque sunt ista. Si unam
guttam sup lamina ignita, ^{capri} cadit. Intim perse-
rabit et vestigia retrahit ^{quit} albam et fumi-
gat sup ignem et coagulat ad modum glaci
~~et~~ cum aut hec aqua distillatur gustatur
non intrat in uno vestigio, sed una transit
per unam viam et alia per aliam viam.
Hec aqua non agit in corpora metallica
sicut

35
sicut alia aqua fortiter sed corrosiva, que
corpora in aquam dissolvit, sed ipsa met^aq^a
omnia corpora si intus fuerint resoluuntur
in q^a idest eorū prima materia, natura ip-
sum per putrefactionem distillationis ab om-
ni ignitate soluta et corruptione depurata
et in meliorem statū redacta, ita q^a nō est
omnibus aqua corrosiva corporū dissolvi-
va in aqua, sed corporū reductiva in q^a
quam vim recipit a q^a in ea dissoluta et
putrefacta per 3 gradū perfectionis, neq^e
in ea moment aliqua turbulencia terrestri-
tatem nec fecem, quia per distillationem
ultima oia fuerūt simp^o copata, sed solum
clariss^m: optimū non corrosivum ibi pot^e

36.
putrefactionem fuit separata. Feces uero mi-
gre terręque reman serunt in fundo uanis
serua. Color huius aque est celestius/ela-
nus gladius, serua igitur eam diligenter
quia per eam omnia corpora calcinata
et putrefacta resoluuntur in eorū primam
radicem mercurialem.

Sequitur quomodo corpora
calcinentur.

Cum aut aliqua corpus in primam materiā uo-
lueris reducere per aquam uite: hūc ipsum
corpus sic prepara. Et solem optime cimen-
tati uel foliati seu limati. d. j. et contere
sup lapidem cum sale eoi et subtiliter pul-
uerizetur, q̄ puluerizato dissolve ab eo
salem per aquā calidam et fac calx solis
residere

residere in fundo, et aquam proijce, postea
siccā calcem et imbebe eam cum oleo tar-
toris, qđ oleum sic fit.

Sequitur qđmodo fit oleum tartori.

℞ tartorū calcinatū tere et fac lixivium
ex eo, et distilla per filtrū quōq; totū tartorū
sit aqua conuersum, hāc aquā bullire fa-
uas leno igne ad spissitudinē mellis et in-
funde aliam aquam de lixiuio ut supra
et coque ad spissitudinem gumij sicca in
cinere calido et fiat durus, lapis istud est
pater olej tartori, quia resoluitur in oleum
in loco humido, sed melius est fovere hu-
iusmodi lixivium cū aceto distillato vel
uino, postea pone puluerizatū sup lapidem
in loco humido, et fiet oleum qđ ter imbebe
calcem solis, ut dictum est, et postquam

imbibidi calcem solis ter fac ipsu oleu pro
q̄libet imbibitione semp desiccari. Postea
pone calcem in vitru puru sine boccia et fu:
de oleu tortori itaq̄ ^{or} supnatet p̄ 4. digitos
et vitru claude et ponas in furno p̄ dies. 8.
postea exhabe et oleu effunde ab ipsa calce
et calcem sicca, q̄ facto istam calcem pone i
aqua vite suprad̄ portes. v. et vitru claude
et pone ^{ipsu sup} sup ipsu lentu ignem, hinc visibili:
ter ipsa calx in ipsa aqua vite guttim. in
q̄. etiam fac storre vitru sup temperado calo:
re, et in cadione. ipsius aque, donec tota
calx conuersa sit in q̄, q̄ facto aquam
caute desorre, et q̄ corporalis factus est,
ipsu in vase vitreo pone, et cu sale et aq̄
coi purificata et sicca, hinc pone eu in stamo
lineo spisso uel corio et exprime et cōprime
eum

39
eum granulatum: si aut aliqua ^{parte} permaneret
non perfecte soluta in corpus, illa cu aqua
predicta vite bened. iterum dissolue ^{itur} et calx
in p. mat. sit redutta absque ulla remanentia
in pommo uel corio, et eam subtiliss. penetra-
bit in modum org. vi. q. & corporalis est, et
non uulgi sed phor. Signa at eius & sunt
qa est tardius in cursu quam ille uulgi, et
in igne post se emittit uestigiū sui corporis
fixi, si gutta eius ponat' sup lamina ignita
uestigia relinquit. Poter' p ipsa aqua uite
facere & corporalem que uolueris: sic in-
corpora luna calcinata uel foliata uel li-
mata ut dictū est et fac simili modo.

De modo augumentandi & phorum

Postquam huius & corporalis d. 8. tunc recipe
solem uel lunam pure limata. d. 4. misce.

49
simul in unū terendo, itaq; unū fiat, et pone
intus. v. partes ♀ in preparatione ad amal-
gomatū in vitru sigillatū ^{sup} ~~et~~ temperato
calore: et resolve ipsū totū in ♀, etiā potes
augmentare usq; in infinitū, q̄ maior pars
volatilis ^{sent} trahit ad se et superat minorem
et eam in sua nā conuertit, q̄ tunc etiā
habet eadē p̄deā sup̄ aliam partē nō resolu-
tam, sic prima pars habuit sup̄ ipsū augu-
mentatam in infinitum et quilibet que omnes
p̄hi occultrauerūt

De operationibus p̄ficiētib; lapidē
suū
Prima aut opatio ad p̄ficiendū lapidē p̄hēs
q̄ elixir uocatur dicitur sublimatione quomodo
aut ♀ p̄hēs debeat sublimari nunc dicitur
pro q̄ nota q̄ ista sublimatio nō ē uulgaris
sed

47

sed phica, quia canon est aliud nisi natura
sublimationu' partibus no' fixatoe, eleuatio
a partibus fixis, que partes no' subiles
non fixe leuantur p' formu', partes uero
fixe deorsu' remonet, et uolumus q' no'
separentur ab inuicem, sed remaneant
simul et mutuo fungantur, et quicq' recte
sublimat nom' q' phi totu' magisteriu' p'ficit
ut dicit Geber, quia tota artis perfectio so-
lu' consistit in sublimatione, et in uase et
in ignis regimine, qm' in ista sublimatione
fiunt omnes isti modi usq' sublimatio, distil-
latio, ascensio, discensio, coagulatio, putre-
factio, calcinatio, fixatio, iteratio, tinctura
alba et rubea, uno furno, uno uase, u^a uia
lineari usq' ad finalem eius consumationem
de quibus phi capta multa tradiderunt.

ut scientia foret obscurior ad intelligendum
ut insipientes ad eam nulla tenus perveniat.

Accessus ulterius ad sublimationem.

Tunc igitur ad tanti operis labori attendere de-
beat breviter vobis tradam. Et igitur in
noie dñi prelatam & aquam phos. que
materia p. corporis perfecti dicitur, et pone
ipsu in suo alucolo mundo, clavo, lucido,
rotundo, orificio eius bene obturato sigillo
hermetis ne possit aliquo modo respirari et
pone eum ad soffocandum ad suu lectulum
bene stratu temperatu et calidu mens
phos continue calido conservando eo in suo
sudore, quousq; amplius non sudabit modo
ascensionis et descensionis donec ipsu
intus incipiet putrefieri, ^{suffocari} coagulari ut conserva-
tionis ignis, et fixatum sit ita q; amplius
¶

419
Et fumosa aerea substantia non ascendat
sed in fundo remaneat sicca et humiditate
exaustis putrefactis et coagulatis in terra
nigra uniuscuiusque ^{nigrum} caput corvi est ele-
menti terreni sicut dicitur, quod factum hic natura
phos sublimatio est expedita. in quibus partibus sunt
tres modi agendi scilicet sublimatio, distilla-
tio, coagulatio etc. est nomen in ista sublima-
tione facta una separatio elementorum ut dicitur
Philosophi. quia operatio in lapide nulla est nisi
elementorum separatio, coniunctio eorum natura
in materia sub^{ne} elementi aquam frigidam et hu-
midam non mutatur in elementum terrenum
calidum et siccum, ex quibus patet, quod separatio
4. elementorum in nostro lapide non est vulga-
rium, sed philosophicum quia in nostro lapide

soli sunt duo elementa formalia, terra
et aqua, terra namq; virtualiter in se continet
ignem ratione sue siccitatis, aqua vero
ratione sue humiditatis continet aerem.

Notandum est sequenter q; corpus speculi q; transit
per corium et est conversum in ^{mo} arg. vi. ponatur in
vaso vitreo sublimatorio q; habeat collum
^{noto} paruum superius, et quod habeat cooperitum
officium panno lino, et est in lento igne unius
us summis, donec omnis nigredo lapidis
que apparebit omnino sit amota, et vas
debet esse circumdatum cineribus in tantum
quod materia sit cineris coperta, et ni-
gredo apponens cum spatula lignea munda
subtiliter moveatur donec omnino non
apparebit, et illa nigredo a phis vocatur *vestis*
tenebrosa

215
tenebrosa, et lapis clonus remanet dicitur
aqua mundificata. terra sua, et hinc
sunt duo elementa lapidis scilicet terra, aqua
nigredinis coloris, in vino bene serventur
et prima nigredo que apponitur est signum
putrefactionis lapidis et eius solutionis, cum
autem nigredo totaliter evanuerit est
signum totalis putrefactionis et solutionis
eius, et ista nigredo aliquando apponitur in
quadraginta dies vel minus secundum
quantitatem materie, et industria ope-
rantis. Ecce iam habes unum elementum
in lapide philosophico quod est terra
nigra caput cornu mater eorum et ra-
dix aliorum, super quam terram factam

46
superditem omnia alia fundamur, quod
est elementum terreum siccum et mul-
tis nominibus in philosophorum libris nomi-
natur, dicitur. n. latonum secundum
fex nigra ~~est~~ nostrum, nummus noster
sulphur nigrum plumbum, Chimel tantum
semper res est sola una, et eadem ab
una re ortus comunis fit ergo per talem
privationem humiditatis, que in thoru
sublimatione totum factum est volabile
fixum molle et durum, et aqueum no
terreum secundum Geber. Ita facta
est mutatio de natura in natura, ut aqua
in igne secundum naturales

Ita facta est mutatio ut frigida et humida
complex=

47

compressione in colorem siccu secundu
medicos, ita facta est de spirituali cor-
pore secundu artem. etenim patet, in in-
tellectu philosophorum, qui dicunt operationes mi-
lapis nil aliud esse quam unam per-
mutationem elementoru resolutionem
quia eoru naturas permuamus, et ele-
menta rotatiuolumus, simili modo
fiat separatio ingredimur de corporibus
perfectis scilicet solis et lune, sicut factum
est de corpore perfecto in argenti uiuum
quousque eoru corpus lumine debet
esse una pars corporis aque mercuri-
alis, que sunt quatuor partes, et hoc e
prima coagulatione, idest quando fit

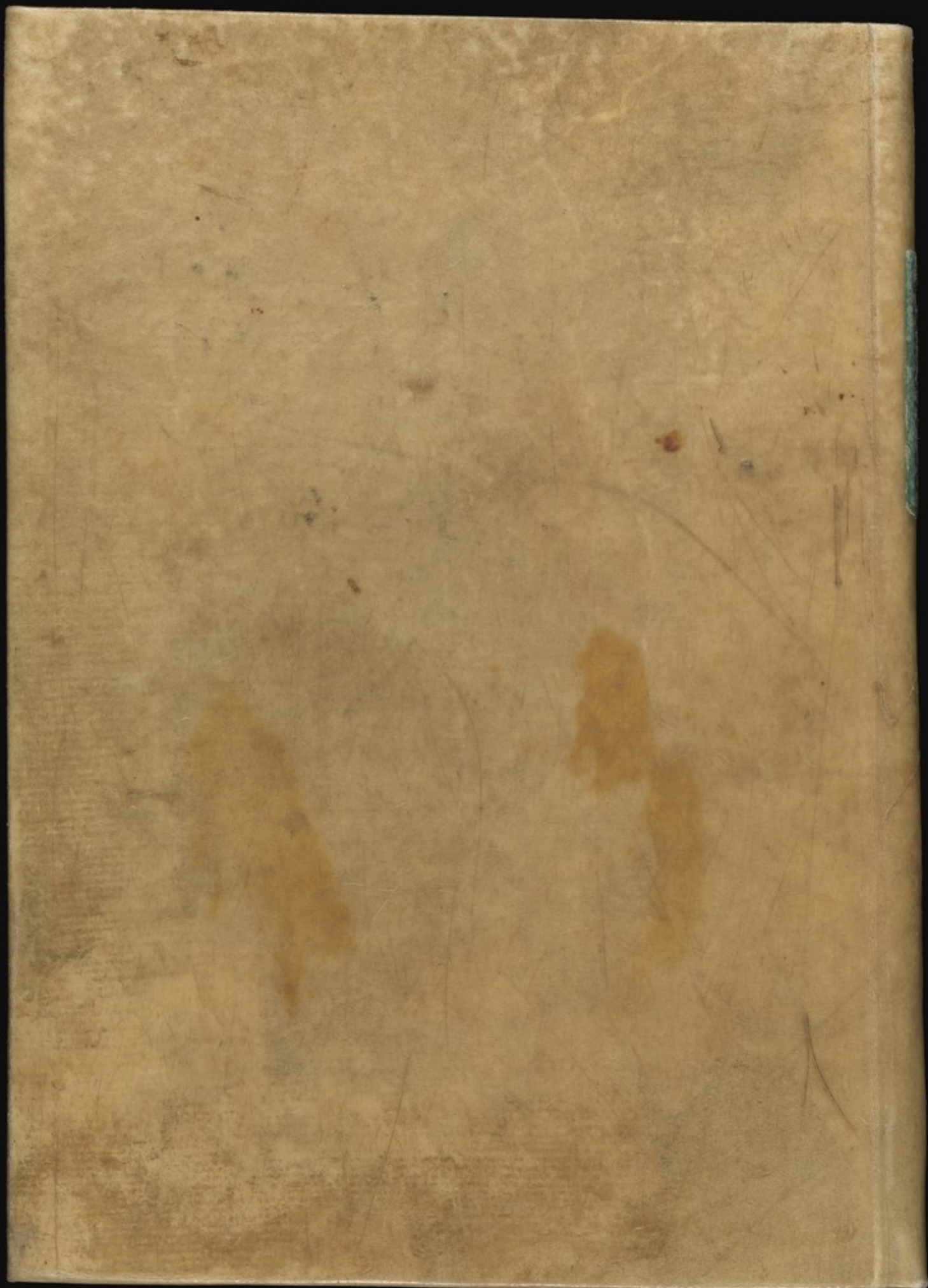
separatio nigredinis eius ut separatio
 et nota q^d lunaria omnino debet separari
 sic corpora imperfecta, quia alias
 non possunt dignitatem fermenti assu-
 mere, nisi sint dissoluta, putrefacta,
 distillata et mundificata sic corpora
 imperfecta, et in his stat clavis totius
 artis. Finis Deo gratias

igressio
noma
a impo
lignita
nt dicit
udisip
firha
Deo

50

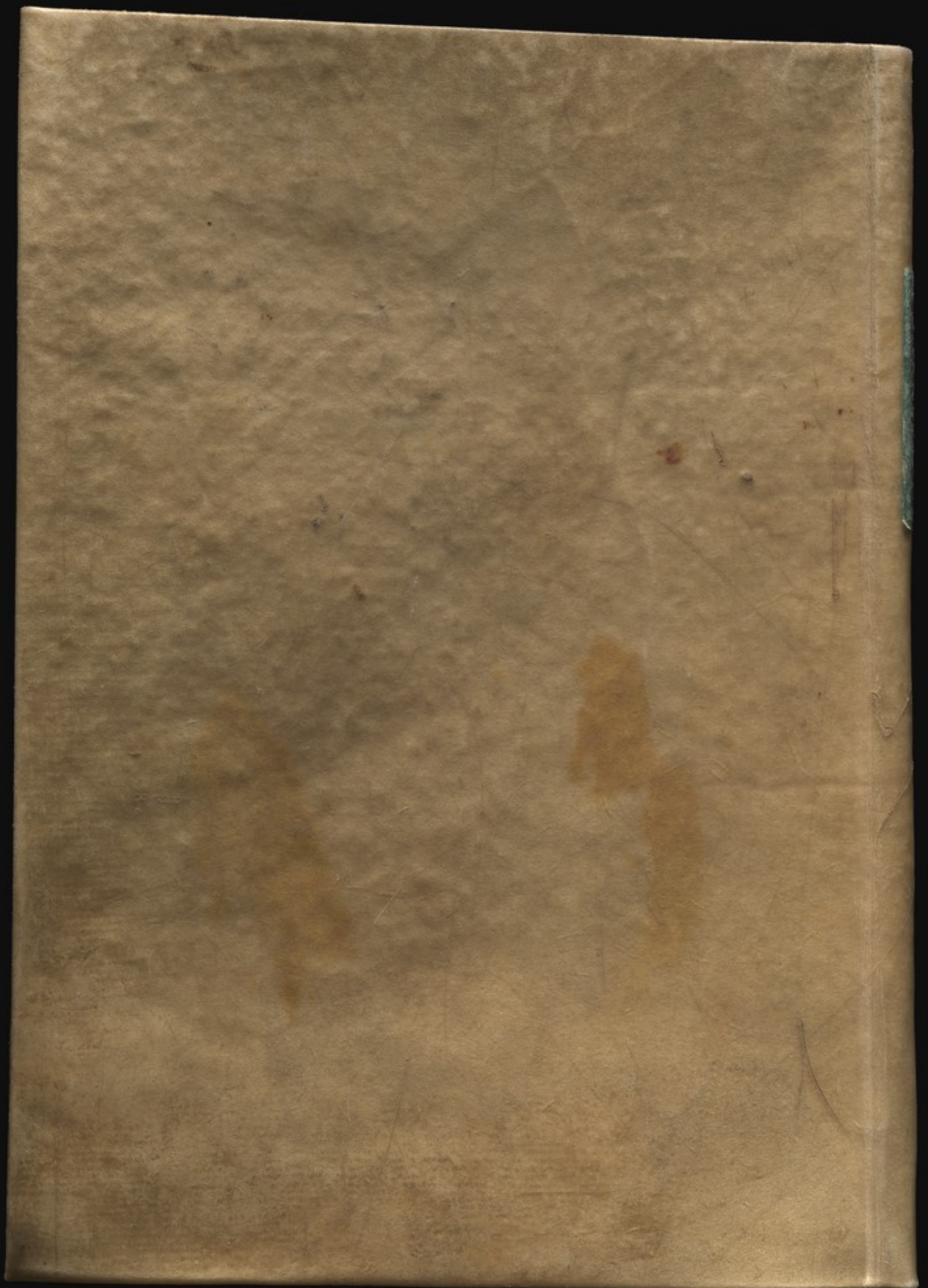

DE ALCHIMIA

69477

BACON (Roger)

69477

RUGERIUS.-

3026

"Tractatus de Alchimia fratris Rugerii de ordine Fratrum Minorum qui Speculum secretorum intitula-
tur" Pet.in-4 de 48 pp. parchemin ancien.

250 FRs..

MANUSCRIT LATIN de la fin du XVIe siècle, copié par un scribe italien, d'une bonne écriture facile à lire.- Il comprend deux parties: la première traite de la transmutation des métaux et spécialement de la chrysopée qui s'y trouve résumée en six opérations; les 8 dernières pages, en italien, contiennent des recettes concernant la préparation de l'eau rouge, de l'eau cendrée, etc.- La seconde partie, commençant à la page 23, est commentaire alchimique sur un passage du IVe livre de la Mé-
taphysique d'Aristote .(In nomine domini, hic sol-
vitur dictum Aristotelis in 4° Metaphysice ubi
dicitur: sciunt artificiosi archimie quod species
metallorum permutari non possunt, etc.-

En excellent état.-

694

Wellcome Collection

02/22

mm

